

polták össze. A kút vízszintes helyzetű deszkákon fektetve, hogy el ne süllyedjen az iszapban. A kúton kívül ép favödör fektetve. A faszerkezetet vastag salakos betöltés vette körbe, mintegy vízszűrőként és az eliszaposodás megakadályozása céljából. E kutak faanyagát felszedtük és megkezdtük azok konzerválását.

A kohótípusok és a leletanyag alapján a település korát a 7–9. századra tehetjük. A kohótelep általunk feltárt részéhez nem csatlakozott település. Azonban feltételezhetjük, hogy a hozzá tartozó település(ek) a közelében, attól D–DNy–Ny-ra helyezkedett/helyezkedtek el. Ezt megerősíti, hogy a kohóteleptől D-re, illetve Ny-ra 0,5–1,5 km-re három késő avar temetőrészletet is feltártak már.

Munkatársak: Somogyi Krisztina, Molnár István régészek.

GALLINA ZSOLT

127. Kaposvár, 61-es út elkerülő szakasza, 22. lelőhely

(Somogy megye) I

A lelőhely Fészerlaktól K-re 1–2 km-re, a 19. lelőhelytől ÉNy-ra 200 m-re található egy É–D irányú domb platóján, ahol a terepbejárás során néhány őskori töredéket és kovapatintéket találtunk kb. 150×150 m-es körzetben. A behatárolt terület D-i részén húzódik a nyomvonal.

A terület megkutatása a 19. lelőhely feltárásával párhuzamosan zajlott 2001. július végén, illetve augusztus elején. Az avar kohótelep utolsó objektumától egy ÉNy–DK irányú, 320 m hosszú kutatóárkot húztunk egészen a köves útig, amelynek ÉNy-i végén, a domb tetején 12 nem régészeti jelenségnek minősíthető objektumot és egy Ny–K-i irányú, 36 m hosszú, alig 1 m széles, lelet nélküli árkot figyeltünk meg. A feltárt felület a kutatóárkokkal együtt 3050 m² volt.

Negatív eredményeink alapján a feltételezhető régészeti lelőhely D-i határa módosításra szorul.

Munkatársak: Somogyi Krisztina, Molnár István régészek.

GALLINA ZSOLT

128. Kaposvár, 61-es út elkerülő szakasza, 36. lelőhely

(Somogy megye) B

A lelőhely Kaposvár és Taszár között, a 61-es út úgynevezett sántosi leágazójától kb. 0,5 km-re É–ÉK-re lévő vasúti átjárótól közvetlenül D-re található, a Kaposvár–Taszár vasútvonal és a Kapos folyó között. Az 1999-ben végzett terepbejárás alapján a bronzkori telepre utaló kerámia-töredékek a vasútvonal mentén kb. 200×50 m-es körzetben szóródtak. A lelőhely nyomvonalba eső részén 2001. augusztus 28. és október 15. között mintegy 2500 m²-es területet tártunk fel. Közben szeptember 20-ig a 19. lelőhely avar kútjainak bontása és kiemelése párhuzamosan zajlott.

A késő bronzkori, késő halomsíros-kora urnamezős időszak egyrétegű településének maradványai, a terepbejárás megfigyeléseit alátámasztva, a szelvény É-i részének kb. 50 m-es szakaszán helyezkedtek el É–ÉK, D–DNy-i irányban. Bár a 90 objektum kb. kétharmada cölöplyuk volt, mégis a feltárt teleprészetet három összefüggő, több beásással tagolt, igen nagyméretű és leletekben gazdag agyaggyerő hely, illetve „munkagödör” uralta, amelynek D-i végét félkörben cölöpök vették körül. Elképzelhető, hogy a cölöpök némelyike inkább a telepet gyakorlatilag lezáró, szintén É–ÉK, D–DNy-i irányú cölöpsorhoz tartozott. Az objektumok közül feltétlenül ki kell emelnünk a 90. számú, deszkák-ból csapolt szerkezetű kutat, melynek alsó négy, igen rossz megtartású deszkasorát tudtuk dokumentálni és kiemelni. Ez az első feltárt késő bronzkori kút Somogy megyében. A bronzkori telep a Kapos egykori partja mentén húzódott, hiszen az objektumtól kb. 15 m-re D-re 2,4 m széles homoksávot, homokfövenyt figyeltünk meg a már említett irányban. Ettől D-re kb. 30 m-re újabb homoksáv mutatkozott a kutatóárkokban.

A feltárással sikerült megállapítani a település D-i határát, ÉK–DNy felé valószínűleg folytatódik. A lelőhely É–ÉK-i része a vasút-, és útépités során már részben elpusztulhatott.

Munkatársak: Gallina Zsolt, Molnár István régészek.

SOMOGYI KRISZTINA

129. Karancsság, Bejövő út (Nógrád megye) U, Á

2001. március 12–14. között szennyvízberuházást megelőző terepbejárást végeztünk. A tervezett nyomvonalat bejárva a falu szélén, a Szécsény felől bejövő út jobb oldalán, a buszmegálló mögötti kis vízmentes dombháton 50–100 méter hosszan őskori és középkori lelőhelyet figyeltünk meg. A szántásból előkerült kerámiaanyag alapján feltételezhetően a neolitikus vonaldiszes kultúra és az Árpád-kor régészeti objektumaival kell számolni ezen a területen.

TANKÓ KÁROLY

130. Kehidakustyán, Deák-kúria (Zala megye) Ú

2001 folyamán rövid feltáró ásatást végeztem az L-alakú műemléképület sarokhelyiségeiben.

Ennek során a rizalitos szobában és a tőle É-ra eső helyiségben egy téglából kialakított boltozatos „aknát” és abból Ny, illetve K felé induló boltozott csatornát tártunk fel.

A csatornából mázas újkori kerámia került elő. A csatorna az épület előtt É–D-i irányban húzódó nagy pincébe vezet. Mivel a pincébe bejutni nem volt lehetséges, eldönthetetlen, hogy a pince vágta-e utólag a csatornát, vagy az egykorú vele. A csatorna szerepének tisztázására további feltárások szükségesek. Deák Ferenc ko-

rából ismert leírások alapján a csatornát a 19. század közepe óta nem használják, mivel a helyiség Deák korában vendégszobaként szolgált.

Az épület É-i szárnyának statikai állapota megkívánta, hogy az ott elhelyezkedő pince boltozatára rábontsanak. Az így kialakított „árok” K-i metszetén egy korábbi padlóvonal és egységes törmelékbetöltődés mutatkozott.

KOPPÁNY ANDRÁS

131. Kerecsend, I. kavicsbánya

(Heves megye) B, N

Domboróczki László régész munkatársammal előzetes terepbejárást végeztünk az érintett területen, a Laskópatak partján.

A korábbi bányaművelés termelőgödrének É-i metszetfalában több helyen figyeltünk meg gödör- illetve házbeásások nyomait. Az omladékban összegyűjtött régészeti anyag nem sok, de abból megállapítható volt, hogy a területen egy késő bronzkori, feltehetően Pilinyi-kultúra településének maradványai kerültek elő. A leletek között egy hegedű-idol töredékét is megtaláltuk.

2001-ben a bányaművelés irányítóival megegyezve a humuszosítást a gépek – különösen a fontos 60–80 cm mélységben – csak állandó jelenlétünkben végezték. Kérésünkre kis fogásokkal haladtak, így lehetőségünk volt a szakaszos kijelölésre és az objektumokkal sűrűsödő területek hosszabb ideig való megtartására, így a szükséges elő-dokumentálásra.

A kijelölt, és bejárt bányaterületen hat, régészeti-leg kutatandó, (objektum orientált) fontosnak tartott területet jelöltünk ki.

Az első 9 m leszedése, majd a tisztító nyesések után átlátható felületet kaptunk. A humusz magassága nem egységes, és nem túl vastag. Egy szakaszon megfigyeltük az egykori régi patakmeder bemosódását, melynek szélein néhány objektumbeásást is találtunk. Ezek betöltéséből nem sok régészeti anyag került ki, bár a benne megfigyelt hamus és égetett kemenceomladékokból gabonamagvakat, beomlott tapasztásokat és kevés állatcsontmaradványt gyűjtöttünk. A gödrök mérete egységesnek mondható, méretük 90–120 cm, megközelítően kör alakúak. Mélységük már 40–60 cm-től a 140–160 cm-ig változott. A régi árokszerű bemosódásról később megállapítottuk, hogy valóban egykor patakmeder lehetett. Ez mintegy 40–50 m szélességben mérhető. A meder két oldalán találtunk objektumnyomokat. Ezek is főként a Ny-i oldalon sűrűsödtek. É felé (IV. régészeti terület) egy jelentősebb dombhajlat figyelhető meg, mígnem elértük az V. számú vizsgálati területünket. Ezután egy kissé emelkedett a terep az ÉNy-i bányahatárig, de objektum, gödörbeásás itt sem volt számottevő, sőt azokból kikerült leletanyag is igen kevés volt. A megfigyelt leletanyag változatlanul a késő bronzkorra jellemző. Az V. számú területen (Ny-i bányahatár) a földút közelében egy-két gödör – a belőle kikerült

cserépedény leletek alapján – vélhetően valamelyik népvándorlás kori etnikumhoz köthető.

A K-i területen vadvizet védett tavas régi bányahatár vonaláig csak néhány őskori beásást dokumentáltunk. A humuszleszedés ellenőrzésekor megállapítottuk, hogy ott ez a település csoport már nem folytatódik. A 064/23. hrsz. vonalában egy kis területen, kb. 20–25 m²-en a mai Laskópatakmeder felé (I. számú régészeti terület) még egy-két beásást elszórtan megfigyeltünk és dokumentáltunk. Ezeket is az előzőekhez hasonlóan késő bronzkorinak határoztuk meg; itt az I/4. számú gödörből egy vastagabb tárolóedény kb. 40 cm magas megmaradt alsó részét találtuk meg.

Összességében megállapítható, hogy az általunk regisztrált és kutatott, majd dokumentált késő bronzkori település a Laskópatak ősi medrének két oldalán helyezkedett el. A medret tartósan elöntött állóvízes részek vették körül, bizonyos védelmet jelentve az itt élők számára. Ennek magasabb részeit vette birtokba az egykori település. Nyilvánvaló, hogy a patakszabályozás, majd később a folyamatos szántóföldhasználat, a helyi meliorációs munkálatok átalakították a területet. A mostani bányaművelés segítségével lehetőségünk nyílt áttekinteni a régi talajviszonyokat, melyben előtűntek az ősi természetes vízfolyások helyei a vízvisszatartó területeivel.

FODOR LÁSZLÓ

132. Keszthely, Várkert

(Zala megye) Kk, Kú

2001. február 23. és február 27. között a keszthelyi Várkertben felállítandó II. világháborús emlékmű területének előzetes régészeti feltárására került sor. Az 1954-ben előkerült Szent Lőrinc kápolnától K-re kijelölt 13 m²-nyi területen, a ferences rendi kolostor török kori erősítéséhez tartozó várak részlete, valamint az ahhoz kapcsolódó fakonstrukciók nyomai kerültek elő. A feltárást nehezítette a talajvíz, a begyűjtött régészeti anyagot 18–19. századi kerámia, üveg és téglatöredékek képezik, a legkiemelkedőbb lelet egy évszámos habán fajansztál kiegészíthető darabja.

MÜLLER RÓBERT

133. Kékkút, Maktyányi-dűlő

(Veszprém megye) Rő, Kö, Ú

A kábelhálózat kiépítésével kapcsolatos földmunkák 2001. április 9. és 27. között tartottak. Régészeti leletek vagy objektumok a földmunkák első és utolsó fázisában nem kerültek elő. (Ásványvíz Rt. telephely udvara, a kékkútra menő úttal párhuzamos szakasz, valamint a Portósi-dűlőt átszelő dűlőúttal párhuzamos É-i részén). A Portósi- és Savanyó-kúti-dűlők felszántott területéről viszont sok edénytöredéket, 1 db vasszeget és állatcsontokat gyűjtöttünk. A felszántott területek délebbi részéről római kori, míg északabbi részéről (Mindszent-